VEO, VIY

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto valtioneuvoston selvityksestä E 9/2024 vp: Komission tiedonanto teollisesta hiilenhallinnasta EU:ssa

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) kiittää eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa kutsusta kuultavaksi. LVM on osallistunut valtioneuvoston kantojen valmisteluun ja yhtyy E-kirjeessä esitettyyn valtioneuvoston kantaan. LVM:n hallinnonalan näkökulmasta kiinnitämme huomiota erityisesti seuraaviin linjauksiin, jotka ovat keskeisiä hiilidioksidin tehokkaan, turvallisen ja kestävän kuljetuksen näkökulmasta.

Suomi pitää kannatettavana käynnistää valmisteleva työ hiilidioksidin kuljetusta koskevan sääntelyn osalta, ottaen huomioon kaikki päästökauppadirektiivin mukaiset kuljetusmuodot.

> Mitä nopeammin valmisteleva työ saadaan alkuun, sitä parempi. LVM näkee hiilidioksidin rajat ylittävässä kuljetuksessa paitsi turvallisuus- ja ympäristöhaasteita, myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille kuljetus- ja logistiikka-alan toimijoille. Talteen otetulla hiilidioksidilla voi tiedonannon mukaan olla roolinsa myös esimerkiksi meri- ja lentoliikenteen kestävien polttoaineiden tuotannossa.
>
> Talteen otetun hiilidioksidin kuljetus laivoilla, junilla ja rekoilla tulee olla turvallista, tehokasta ja kaikin puolin kestävää. Tavoitteena on luoda toimiva rajat ylittävä hiilen kuljetusverkosto, johon toimijoilla on vapaa pääsy. Paljon investointeja vaativien putkistojen rinnalla tarvitaan komission mukaan turvalliset maantie-, raide- ja meriliikennekuljetukset sekä eri kuljetusmuotojen saumattoman yhteistoiminnan mahdollistavaa sääntelyä. LVM yhtyy tähän näkemykseen.

Suomi korostaa, että kaukana teollisista keskittymistä ja varastointipaikoista sijaitsevien talteenottolaitosten kuljetustarpeet tulee huomioida. Tavoitteena tulee olla, että hiilidioksidin merikuljetuksille luodaan edellytykset myös lähimerenkulussa EU:n sisällä ja unionin satamista kolmansiin maihin. Suomi pitää tärkeänä, että rajat ylittävää hiilidioksidin kuljetusverkostoa luotaessa kiinnitetään erityistä huomiota eri kuljetusmuotojen saumattoman yhteistoimintaan.

> Tämä on tärkeää etenkin kaukana Keski-Euroopan suurista teollisista keskittymistä ja Euroopan suurimmista vientisatamista sijaitsevalle Suomelle, jotta erityisolosuhteemme ja todennäköisesti monia suuria jäsenmaita ohuemmat hiilidioksidin kuljetusvirtamme tulevat huomioiduiksi. Lisäksi LVM pitää tärkeänä, että koko EU:n kattavan hiilidioksidin kuljetusjärjestelmän suunnittelumekanismissa ja tiedonannossa kuvatun

sidosryhmäverkoston kokoamisessa huomioidaan lähimerenkulun toimijat sekä unionin pohjoisimpienkin osien tarpeet.

EU:n sisäinen lähimerenkulku Itämerellä tulee ottaa hiilidioksidin kuljetusmahdollisuuksia ja -tarpeita tarkasteltaessa huomioon valtameriä ylittävän meriliikenteen rinnalla. Tarkastelua ei tule rajata vain unionin suurista vientisatamista kulkeviin kuljetuksiin.

Suomi tukee komission aikomusta edistää Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO) maailmanlaajuista alusliikenteen sääntelyä talteen otetun hiilen turvalliseen kuljettamiseen meritse, ja näkee kansainväliset toimet ensisijaisina.

Ennen vuotta 2030 hiilidioksidin kuljetus nimenomaan alusliikenteessä tulee tiedonannon mukaan olemaan keskeinen kuljetusmuoto, ja tämä vaatii tarkoitukseen sopivaa aluskantaa. Komission on tarkoitus edistää Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa maailmanlaajuista alusliikenteen sääntelyä talteen otetun hiilen turvalliseen kuljettamiseen meritse. LVM yhtyy näkemykseen maailmanlaajuisen, IMO:ssa neuvoteltavan sääntelyn ensisijaisuudesta.

Vahvasti kansainväliseen meriliikenteeseen ei lähtökohtaisesti ole tarkoituksenmukaista luoda vain EU:n kattavia alueellisia sääntöjä. Jos sääntelyä osoitetaan vain unionin jäsenmaiden aluevesille, aluksille tai satamiin, haitallinen toiminta meriliikenteessä voi siirtyä EU:n lainkäyttövallan ulkopuolelle tai nk. mukavuuslippujen alla kulkeville aluksille. Lisäksi vain EU:n kattavasta meriliikennesääntelystä voi aiheutua EU:n aluevesien ja satamien välttelyä tai muita EU-satamiin kulkevalle kansainväliselle meriliikenteelle haitallisia vaikutuksia.

Eero Hokkanen
Neuvotteleva virkamies

Jakelu: Eduskunnan ympäristövaliokunta